

تحلیل فنون ترجمه شفاهی همزمان در رسانه بر اساس الگوی جان پدرسن، مطالعه موردی: سخنرانی سیدحسن نصرالله در یادبود شهادت شهید سلیمانی

محمدرضا سعیدی^۱، مرتضی زارع برمی^۲

چکیده

زمان، مهم‌ترین چالش مترجم رسانه در ترجمه شفاهی همزمان سخنرانی‌ها است. سرعت گفتار سخنران، متن سخنرانی، دستور متفاوت زبان مبدأ از زبان مقصد و کیفیت دریافت صدای سخنران نیز به اندازه زمان می‌تواند برای مترجم رسانه چالش‌آفرین باشد؛ بنابراین موفقیت ترجمه شفاهی همزمان سخنرانی‌ها به سه عامل سرعت عمل، مهارت و خلاقیت مترجم بستگی دارد. مسأله پژوهش حاضر، تحلیل فنون ترجمه شفاهی همزمان سخنرانی‌ها در رسانه است. برای این منظور، سخنرانی ۱۵ دی ۱۳۹۸ (۵ ژانویه ۲۰۲۰) سیدحسن نصرالله و ترجمه های شفاهی همزمان و کتبی آن، انتخاب شده است. موضوع این سخنرانی، مرتبط با شهادت شهید قاسم سلیمانی و همراهانش است. فرایند ترجمه‌های یاد شده با روش توصیفی-تحلیلی در چارچوب الگوی جان پدرسن به بحث گذارده شده است. این الگو شامل شش راهبرد حفظ، تصریح، ترجمه مستقیم، تعمیم، جایگزینی و حذف است. نتایج پژوهش نشان داد که ناپایداری متن شفاهی در مقایسه با متن کتبی، لزوم تحویل فوری ترجمه به مخاطبان و تفاوت‌های دستوری زبان عربی از زبان فارسی، کاربست طبیعی زبان مقصد را در ترجمه شفاهی همزمان سخنرانی مذکور دشوار ساخته است. با این همه، بیان احساسی مترجم، خلاقیت وی در کاربست راهبردهای ترجمه و نیز انتقال مفاهیم کلیدی سخنرانی به زبان فارسی، فاصله گرفتن وی از زبان طبیعی را جبران نموده است.

کلیدواژه‌ها: رسانه، سیدحسن نصرالله، ترجمه، الگوی جان پدرسن، شهید سلیمانی.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۱۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۰

۱. کارشناسی ارشد مترجمی زبان عربی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه دامغان، دامغان، ایران.
m.saeidi@std.du.ac.ir

۲. استادیار گروه مترجمی زبان عربی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه دامغان، دامغان، ایران (نویسنده مسئول).
m.zare@du.ac.ir

DOI: 10.22034/IMRL.2024.437447.1226

مقدمه

در رشته مطالعات ترجمه، این اتفاق نظر وجود دارد که «ترجمه‌ها هیچ‌گاه کاملاً شبیه متن اصلی نیستند. همیشه تغییر، خطا و تفسیرهای شخصی راهی به ترجمه باز می‌کنند» (Gentzler and Tymoczko, 2002: xvi). با این حال، تولید متنی که مخاطبان به سرعت و سهولت بتوانند آن را بفهمند، هدفی است که مترجمان در فرایند ترجمه متون به‌دنبالش هستند. تحقق این هدف در ترجمه سخنرانی‌ها اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است، زیرا مخاطبان جامعه مقصد، فقط چند ثانیه برای فهم اطلاعاتی که از طریق صفحه نمایش می‌شنوند یا از روی صفحه نمایش می‌خوانند، در اختیار دارند و اگر شنونده یا بیننده نتواند به سرعت، اطلاعات مزبور را متوجه شود، ممکن است علاقه خود را به شنیدن یا دیدن این اطلاعات از دست بدهد؛ بنابراین مترجم شفاهی همزمان، موظف است با استفاده از راهبردهای مبدأمحور یا مقصدمحور و بدون آنکه در انتخاب راهبردهای خود تعلل نماید، گفتار گوینده را به کاربران زبان جامعه مقصد ارائه دهد. در توضیح باید افزود که مترجم در ترجمه کتبی، زمان بیشتری برای کنار آمدن با موانع ترجمه و انتخاب واژگان و دستور مناسب در اختیار دارد. او می‌تواند برای رفع مشکلات مرتبط با دریافت مفهوم متن و یا معادل‌یابی مناسب برای واژگان از فرهنگ لغت، منابع آنلاین، منابع انسانی و مانند آن‌ها استفاده کند، در حالی که زمان ترجمه برای مترجم شفاهی همزمان، بسیار کوتاه و گاهی در حد چند ثانیه یا چند صدم ثانیه است؛ بنابراین او نمی‌تواند از منابع یاد شده کمک بگیرد. در اینجا مترجم شفاهی همزمان برای درک پیام گوینده به نوعی شم پیشگویی نیاز دارد، به این معنا که وی باید بتواند به شکل اکتسابی و با تکیه بر تمرین‌هایی که پیش‌تر انجام داده و مهارت‌هایی که کسب کرده، واژگان و ساختارهایی را که به‌دنبال هم می‌آیند، تا حدودی حدس بزند و به سرعت و بدون معطلی آن‌ها را بر اساس راهبردهای مبدأمحور یا مقصدمحور به زبان مقصد انتقال دهد.

در ادبیات مطالعات ترجمه تعاریف متفاوتی برای «راهبرد» ارائه شده است. به‌طور کلی، واژه راهبرد را می‌توان برای اشاره به رویکردی کلی در ترجمه متن و یا برای اشاره به تصمیمات جداگانه‌ای که در سطح کلمه، عبارت یا جمله گرفته می‌شود به‌کار برد. البته کاربرد این واژه در مفهوم دوم رایج‌تر است (اسکمل^۱، ۱۴۰۰: ۸۵). از نظر پدرسن راهبرد ترجمه در واقع تصمیمی است که مترجم برای حل مشکلات ترجمه در نقاط بحرانی خاصی از متن در پیش می‌گیرد (Pedersen, 2005: 1). راهبردهای وی در ترجمه عبارت است از: الف) راهبردهای مبدأمحور:

حفظ، تصریح، ترجمه مستقیم؛ ب) راهبردهای مقصدمحور: تعمیم، جایگزینی؛ ج) راهبرد مستقل از مبدأمحوری و مقصدمحوری: حذف (4: Pedersen, 2005).

ترجمه نوعی فعالیت است. اگر این فعالیت با موفقیت به پایان نرسد، نمی‌توان درباره آن نظریه درستی ارائه داد. در شرح فرایند ترجمه باید ترجمه‌های موفق مبنای کار قرار گیرد، در غیر این صورت، نظریه ترجمه هدف درستی را دنبال نخواهد کرد (لودهرر^۱، ۱۳۹۶: ۶۳). بر همین اساس، مطالعه موردی پژوهش حاضر به‌طور هدفمند انتخاب شده است. ترجمه شفاهی همزمان سخنرانی ۱۵ دی ۱۳۹۸ (۵ ژانویه ۲۰۲۰) سیدحسن نصرالله که در یادبود شهادت سپهبد قاسم سلیمانی و همراهان وی ایراد شده (به مدت ۰۱:۲۱:۰۴) از جمله موارد موفق ترجمه در صداوسیما (شبکه خبر) است و می‌تواند به‌عنوان یک الگوی مناسب در شناخت معیارهای ترجمه شفاهی همزمان در نظر گرفته شود. ترجمه سخنرانی سیدحسن نصرالله هرچند در رسانه‌های داخلی صداوسیما صورت گرفته، اما با توجه به اینکه رسانه‌های برون‌مرزی صداوسیما نیز پیوسته با مسأله ترجمه سروکار دارند، واکاوی فنون ترجمه شفاهی همزمان برای این رسانه‌ها نیز مفید به نظر می‌رسد. روش پژوهش، توصیفی-تحلیلی است. سؤال‌های پژوهش عبارت است از:

۱- چالش‌های کاربست طبیعی زبان مقصد در ترجمه شفاهی همزمان چیست؟

۲- در چهارچوب الگوی جان پدرس، واکنش مترجم به چالش‌های ترجمه شفاهی همزمان سخنرانی ۱۵ دی ۱۳۹۸ سیدحسن نصرالله چیست؟

پیشینه پژوهش

جستجو در منابع کتابخانه‌ای از جمله کتابخانه ملی و کتابخانه‌های دانشگاهی، و نیز بانک‌های اطلاعاتی از جمله magiran، arandoc و noormags آشکار ساخت که تحلیل راهبردهای ترجمه شفاهی همزمان سخنرانی‌ها با استفاده از الگوی جان پدرس، تاکنون در یک اثر پژوهشی مستقل مورد توجه قرار نگرفته است؛ با این حال، فنون ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی در بسیاری از پژوهش‌ها مبنای تحلیل بوده است که در اینجا به پنج مورد اشاره می‌شود.

جدول ۱. پیشینه پژوهش

ردیف	عنوان پژوهش	پژوهشگر(ان)	تاریخ انتشار	یافته‌ها
۱	تأثیر عناصر زبانی و فرازبانی در تفسیر کنفرانس ^۱	فلاح شاهرودی و تهرانی	۲۰۱۴	مجموعه‌ای از عوامل زبانی (دانش زبانی، ضرورت ترجمه اصطلاحات تخصصی، حفظ سبک سخنران)؛ فرازبانی (حرکت های بدن، تماس چشمی، سرعت گفتار، کیفیت صدا) و روان‌شناسی (ویژگی‌های سخنران و اضطراب مترجم) در ترجمه شفاهی تأثیرگذار است.
۲	نگاهی به چالش‌های ترجمه همزمان فارسی - عربی و برعکس	فقهی و سلمانی	۱۳۹۴	مترجم شفاهی همزمان در صورت ندانستن یا فراموشی معادل دقیق واژگان زبان مبدأ می‌تواند از روش توضیح محتوا استفاده کند؛ اگر مترجم معنای یک اصطلاح را نمی‌داند، باید از ترجمه‌اش صرف‌نظر کند؛ مترجم باید ثروت زبانی خود را با آموختن مترادف‌ها تقویت کند تا بدین‌وسیله از کاربرد واژگان تکراری بپرهیزد.
۳	طرحی برای آموزش ترجمه دیداری در کلاس‌های ترجمه شفاهی	شفیعی و همکاران	۱۳۹۷	لازمه داشتن کنش موفق در ترجمه‌های شفاهی و کتبی، برخورداری از نظام آموزش توانمندی است که توجه فراگیران را به روند یادگیری جلب کند و راهبردهای متنوع، مهارت‌های حل مسأله و چگونگی تصمیم‌گیری را به آن‌ها آموزش دهد.
۴	بررسی عملکرد حافظه کوتاه‌مدت در فرایند ترجمه شفاهی عربی به فارسی و بالعکس	قاسمی و همکاران	۱۴۰۰	استفاده از یادیارها، تقطیع اطلاعات، و تنظیم میزان صدای گوینده و مترجم برای به یادسپاری بهتر مطالب، در بهبود عملکرد حافظه کوتاه‌مدت مؤثر است.

ردیف	عنوان پژوهش	پژوهشگر(ان)	تاریخ انتشار	یافته‌ها
	(بررسی موردی ترجمه شبکه‌های العالم و خبر)			عدم تمرکز در شنیدن گفتار گوینده، عدم ذخیره‌سازی مناسب شنیده‌ها و تداعی ناقص مطالب، برای حافظه کوتاه‌مدت چالش‌آفرین است.
۵	تحلیلی بر راهبردهای مترجم شفاهی همزمان ایرانی بر اساس نظریه معادل‌های ترجمه: مطالعه گفتمان‌نماهای استنباطی و توالی	محمدی	۱۴۰۱	ترجمه یک نوع خاص از گفتمان‌نمای زبان مبدأ به چند گفتمان‌نما از زبان مقصد نشانه تنوع، پویایی، انعطاف‌پذیری، نوآوری‌های مختلف دستوری، معنایی، و منظورشناختی در ترجمه شفاهی همزمان است.

نوآوری پژوهش حاضر، به پنج عامل وابسته است: ۱- کاربست الگوی پدرس در تحلیل فنون ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی؛ ۲- تحلیل دو ترجمه شفاهی همزمان و کتبی از یک سخنرانی؛ ۳- توضیح چالش‌های ترجمه شفاهی همزمان در مقایسه با ترجمه کتبی برای رسانه‌ها؛ ۴- مبنا قرار دادن استعداد و خلاقیت مترجم در موفقیت ترجمه؛ ۵- انتخاب سخنرانی ۱۵ دی ۱۳۹۸ سیدحسین نصرالله در یادبود شهادت سرداران و رزمندگان جبهه مقاومت از جمله شهید سپهبد حاج قاسم سلیمانی و شهید حاج ابومهدی المهندس.

۱. چارچوب نظری

۱-۱. بیگانه‌سازی و بومی‌سازی

در مطالعات ترجمه این که راهبرد ترجمه می‌تواند بیگانگی متن مبدأ را آشکار یا پنهان سازد، ایده‌ای دیرینه است. استفاده متداول از واژه‌های «بیگانه‌سازی» و «بومی‌سازی» در چنین مباحثی اهمیت نقش ونوتی را نشان می‌دهد (Venuti, 2008: 998). پدرس متأثر از ونوتی است (اسکمل، ۱۴۰۰: ۹۶)؛ با این حال، وی از واژگان ونوتی استفاده نمی‌کند، در الگوی پدرس واژه بیگانه‌سازی با «مبدأمحور» و واژه بومی‌سازی با «مقصدمحور» جایگزین شده است (همان: ۹۷-۹۶). ونوتی راهبرد بیگانه‌سازی را به‌عنوان جایگزینی اخلاقی برای سنت بومی‌سازی در ترجمه ادبی به زبان انگلیسی مطرح ساخته و معتقد است که مترجم «نویسنده را به وطن می‌آورد» یا «خواننده را به

خارج می‌فرستد» (Venuti, 2008: 15) تا بدین وسیله استدلال کند که ترجمه امکانی برای برقراری ارتباط مخاطبان با فرهنگ و زبان مبدأ فراهم می‌آورد. ونوتی مفاهیم یاد شده را از مقاله اشلایرماخر الهام گرفته است: «مترجم، نویسنده را تا حد امکان در آرامش رها می‌سازد و خواننده را به‌سوی او می‌برد یا خواننده را تا حد ممکن راحت می‌گذارد و نویسنده را به‌سوی او می‌برد» (Schleiermacher, 1813/ 2006: 49). انتخاب اول اشلایرماخر، روش بیگانه‌سازی است؛ انتخابی که کاملاً مورد حمایت ونوتی واقع شده و مترجمان را به برگزیدن آن، به‌عنوان ابزار «مقاومت» در برابر «قوم‌گرایی و نژادپرستی، و خودشیفتگی و امپریالیسم فرهنگی» فرامی‌خواند. ونوتی مفاهیم مذکور را مترادف با راهبرد بومی‌سازی می‌داند (Venuti, 2008: 16). بیکر^۱ (2010) از نظریه ونوتی به دلیل ناکامی آن در نمایاندن واقعیت ترجمه انتقاد می‌کند. او چنین استدلال می‌کند که مترجمان روش خاصی را (خواه بیگانه‌سازی، خواه بومی‌سازی) برای ترجمه متنی خاص انتخاب نمی‌کنند، بلکه برحسب مورد، دست به انتخاب‌هایی می‌زنند که برخی از آن‌ها ممکن است بیگانه‌سازی و برخی دیگر بومی‌سازی به حساب بیایند. انتقاد یاد شده در زمینه ترجمه شفاهی همزمان کاملاً مورد تأیید است، زیرا سرعت سخنرانی و لزوم هماهنگی مترجم با گفتار سخنران، فرصت هر شکل از انتخاب یا مصلحت‌اندیشی را از مترجم سلب می‌نماید.

۲-۱. الگوی جان پدرسِن

۱-۲-۱. راهبردهای مبدأمحور

حفظ: «این راهبرد اجازه می‌دهد عنصری از زبان مبدأ به زبان مقصد وارد شود» (Pedersen, 2005: 4). راهبرد حفظ با نگر داشتن ارجاع فرهنگی برون‌زبانی، بدون این که برای بهتر فهمیده شدن این ارجاع، چیزی بر آن بیفزاید، به‌عنوان مبدأمحورترین (بیگانه‌سازی کننده‌ترین) راهبرد شناسایی شده است (اسکمل، ۱۴۰۰: ۹۸-۹۷).

تصریح: در طبقه‌بندی پدرسِن، راهبرد تصریح به‌عنوان دومین راهبرد بیگانه‌ساز بعد از راهبرد حفظ قرار می‌گیرد. راهبرد تصریح مانند راهبرد حفظ مبتنی بر «ترجمه نکردن ارجاعات فرهنگی برون‌زبانی» است (Pedersen, 2005: 4). تمایز بین این دو راهبرد در آن است که در راهبرد تصریح، ارجاع فرهنگی برون‌زبانی با استفاده از «آشکارسازی» یا «افزودن» مشخص‌تر می‌شود (اسکمل، ۱۴۰۰: ۱۰۸)؛ راهبرد افزودن از زیرطبقه تصریح، شامل اضافه کردن اطلاعاتی

می‌شود که «در ارجاع فرهنگی برون‌زبانی به‌عنوان بخشی از معنا یا معنای ضمنی این ارجاع نهفته است» (Pedersen, 2005: 5). برای مثال، در گزارش THUGOCRACY مشخص شده است که Villiers-le-Bel منطقه‌ای در «حومه شهر» است، همچنین از نظر جغرافیایی در «شمال پاریس» قرار دارد. در گزارش CRIME POLICIES روزنامه‌نگار پا را فراتر گذاشته و جزئیات بیشتری را در اختیار خواننده قرار داده است: «منطقه کلیشی‌سوبوا^۱ در حومه پایتخت فرانسه، جایی که مهاجران و خانواده‌های فقیر بسیاری در شهرک‌های مسکونی با ساختمان‌های بلند زندگی می‌کنند و به خشونت جوانان معروف است» (Pedersen, 2005: 5).^۲

ترجمه مستقیم: این راهبرد را می‌توان این‌گونه توصیف کرد: «چیزی اضافه یا کم نمی‌شود. هیچ‌گونه کوششی برای انتقال معنای ضمنی به خواننده متن مقصد یا راهنمایی او صورت نمی‌پذیرد» (Pedersen, 2005: 5) پس از راهبردهای حفظ و تصریح، ترجمه مستقیم آخرین مورد از راهبردهایی است که با کمترین تغییر مواجه می‌شود (Pedersen, 2005: 9). در گزارش IMMIGRATION، روزنامه‌نگار نام سیاست مهاجرتی (مهاجرت انتخاب شده / immigration choisie) را از زبان فرانسه به‌طور مستقیم به «مهاجرت انتخاب شده / selected immigration» ترجمه می‌کند. در این مورد، استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم، کمکی به توضیح مفهوم برای خواننده نمی‌کند، مخصوصاً که این راهبرد بیشتر «گرفته‌برداری» است تا این‌که ترجمه مستقیم «مبدل / Shifted» باشد (Pedersen, 2005: 9). پدرس معتقد است که راهبرد ترجمه مستقیم یا مبدأمحور است، اگر در آن گرفته‌برداری به‌کار رفته باشد یا مقصدمحور است اگر شامل ترجمه «مبدل» باشد. به‌کار بردن «selected immigration» برای اشاره به سیاست مهاجرتی فرانسه با توصیف «گرفته‌برداری در ترجمه مستقیم» همخوانی دارد؛ این همخوانی بر این اساس است که این ترجمه «نتیجه یک ترجمه لفظ‌به‌لفظ است و ممکن است برای مخاطب متن مقصد نامتعارف به‌نظر برسد» (Pedersen, 2005: 9). ترجمه‌ای را که از «انتخابی / گزینشی / selective» به‌جای «selected» (برای «choisie» در نام فرانسوی این سیاست) استفاده می‌کند، می‌توان «ترجمه مستقیم مبدل» توصیف کرد، زیرا ارجاع فرهنگی برون‌زبانی را طوری ترجمه می‌کند که در زبان مقصد «جلب توجه نمی‌کند» (Pedersen, 2005: 9). چنین ترجمه‌ای به دو دلیل «کمتر جلب توجه می‌کند»؛ نخست این‌که

1. Clichy-sous-bois

۲. راهبرد افزودن به‌عنوان زیرطبقه راهبرد تصریح، منحصر به اسامی مکان‌ها نیست.

صفت مناسبی در آن به کار رفته است که با بافت مقصد همخوانی دارد («selective» چیزی که ویژگی آن انتخاب کردن است، در حالی که «selected» چیزی است که انتخاب شده است) و دوم این‌که «selective immigration» هم‌اکنون در زبان انگلیسی برای اشاره به سیاست مهاجرتی استرالیا به کار می‌رود. چه بسا که تصمیم روزنامه‌نگار برای استفاده از «ترجمه مستقیم گرت‌برداری شده» (selected immigration) به جای ترجمه مستقیم مبدا (selective immigration) تصمیمی ناآگاهانه بوده باشد؛ با وجود این، نتیجه‌ای که در ترجمه به دست آمده تا حدی بیگانه‌سازی شده است (اسکمل، ۱۴۰۰: ۱۱۲-۱۱۱).

۲-۲-۱. راهبردهای مقصدمحور

تعمیم: توضیحی که پدرسن برای راهبرد تعمیم می‌دهد، چنین است: «جایگزین کردن ارجاع فرهنگی برون‌زبانی که به چیزی خاص اشاره دارد با چیزی که کلی‌تر است» (Pedersen, 2005: 6). این راهبرد بر این اساس مقصدمحور است که ارجاع فرهنگی برون‌زبانی به طریقی تعدیل می‌شود که با متن مقصد همخوانی داشته باشد. این راهبرد با راهبرد تصریح در تضاد مستقیم است، زیرا تصریح شامل نگه داشتن ارجاع فرهنگی برون‌زبانی «به شکل ترجمه نشده» خود و مشخص‌تر کردن آن است (Ibid: 4). برای مثال، اصطلاح *quartiers sensibles* در گزارش *CRIME POLICIES* به *problem neighbors* ترجمه شده است (اسکمل، ۱۴۰۰: ۱۱۳): «سارکوزی که اواخر ماه مه به‌عنوان وزیر کشور بازگشت، این ماه کارزار جدیدی علیه جرم و جنایت به‌راه انداخت و به نیروی پلیس آموزش دیده دستور داد با ۲۵ محله مشکل‌ساز برخورد کنند» (همان). تصمیم به جایگزینی ارجاع فرهنگی برون‌زبانی در زبان فرانسه با ترجمه آن، به جای استفاده از کلماتی خاص در برگردان آن، باعث شده است که ارجاع فرهنگی برون‌زبانی در گزارش انگلیسی کلی‌تر بیان شود، زیرا با انجام این کار، ارجاع فرهنگی برون‌زبانی مورد نظر از واقعیت فرهنگ‌محوری که در محل اصلی وقوع خبر بر آن دلالت می‌کند، جدا می‌شود (همان).

جایگزینی: «این راهبرد شامل حذف ارجاع فرهنگی برون‌زبانی از متن مبدأ و جایگزین کردن آن با چیز دیگری است، خواه آن چیز، ارجاع فرهنگی دیگری باشد، خواه گفتن آن به بیانی دیگر که لزوماً حاوی ارجاع فرهنگی برون‌زبانی نیست» (Pedersen, 2005: 6). کاربرد جایگزینی از کاربرد تعمیم متمایز شده است، بر این اساس که ارجاع فرهنگی برون‌زبانی به‌خودی خود کلی‌تر است و

ترجمه «کلی‌تر» جایگزینی مناسب برای ارجاع فرهنگی نخواهد بود (اسکمل، ۱۴۰۰: ۱۱۶). پدرس دو نوع متفاوت از جایگزینی - «جایگزینی فرهنگی» و «دگرگویی»^۱ - را شناسایی می‌کند. در نوع فرهنگی آن، «ارجاع فرهنگی برون‌زبانی متن مبدأ حذف شده و با ارجاع فرهنگی برون‌زبانی دیگری جایگزین شده است» (Pedersen, 2005: 6). بازی با تعادل یا گرایش به جایگزینی، در واقع حمله به گفتمان اثر بیگانه است؛ بنابراین نام بیمارستان روانی معروف «Bedlam» در لندن که در یک اصطلاح انگلیسی از کنراد^۲ آمده است اگر به «Charenton» که بیمارستانی مشابه در فرانسه است ترجمه شود، متن مقصدی ایجاد می‌کند که تولیدکننده شبکه جدیدی از ارجاعات فرهنگی فرانسوی است (Berman, 2004: 287). نوع دگرگویی چنین تعریف می‌شود: «ترجمه‌ای که با آزادی عمل انجام می‌شود و در آن مترجم همواره نویسنده را مد نظر دارد تا هرگز محو نشود، اما آن قدر که به مفهوم مورد نظر نویسنده وفادار است از واژه‌های او متابعت نمی‌کند» (Dryden, 1989: 8). برای مثال، پسوندها و پیشوندهایی که معانی را در زبان انگلیسی ایجاد و منتقل می‌کنند، مانند employer/ employee, trainer/ trainee و payer/ payee اغلب معادل مستقیم و یکسانی در زبان‌های دیگر ندارند (Baker, 2011: 21).

۳-۲-۱. راهبرد مستقل از مبدأ محوری و مقصد محوری

حذف: راهبرد حذف «به‌تنهایی در گوشه‌ای می‌نشیند، زیرا به هیچ‌یک از این دو گروه [یعنی مبدأ محوری و مقصد محوری به صورت اختصاصی] تعلق ندارد» (Pedersen, 2005: 9).

۲. یافته‌های پژوهش

مترجم شفاهی همزمان، زبان گفتاری را ترجمه می‌کند؛ او در ترجمه همزمان حداکثر چند ثانیه از کلام سخنران تأخیر دارد؛ بنابراین فرصت ندارد که ترجمه خود را بازنگری نموده و اصلاح کند. مترجم کتبی، زبان مکتوب را ترجمه می‌کند؛ او گاهی ساعت‌ها و یا روزها برای انجام ترجمه و بازنگری و ویرایش آن، زمان دارد. این تفاوت، حاوی معانی ضمنی متعددی است که در قالب ۲۴ پاره‌گفتار^۳ به بحث گذارده شده است.

1. Paraphrase

2. Conrad

۳. پاره‌گفتارها کوچک‌ترین شکل گفتاری یا نوشتاری متن‌اند، و گفتمان‌ها و گفت‌وگوها، زنجیره‌ای از یک یا چند پاره‌گفتار به حساب می‌آیند. پاره‌گفتار همانی است که برخی از فیلسوفان زبان، نگاهت می‌نامند؛ یعنی زنجیره‌ای از نمادهایی که به کمک یک ابزار ایجاد ارتباط نگاشته شده باشند. برای نمونه، پاره‌گفتاری که در گفتار تولید شده

۲-۱. راهبرد حفظ

۲-۱-۱. حفظ راهبرد حفظ

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی عبارت «إن شاء الله» در پاره‌گفتار شماره یک با استفاده از راهبرد حفظ، صورت گرفته است.

جدول ۲. حفظ راهبرد حفظ

پاره‌گفتار ۱	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
سیکون نمودجاً جدیداً لإنتصار الدم على السيف / إن شاء الله (نصرالله، ۱۳۹۸ الف).	الگوی جدیدی خواهد بود برای پیروزی خون بر شمشیر / إن شاء الله تعالی ^۱ (همان ب).	إن شاء الله تعالی نمونه جدیدی از پیروزی خون بر شمشیر خواهد بود (همان ج).

عبارت «إن شاء الله» در ترجمه شفاهی همزمان و نیز در ترجمه کتبی با حفظ صورت و محتوا به زبان فارسی منتقل شده است. انتخاب راهبرد حفظ در اینجا انتخابی کاملاً صحیح و دقیق است، زیرا مفهوم عبارت «إن شاء الله» برای فرهنگ اسلامی-ایرانی کاملاً شناخته شده است و در فرایند انتقال آن، نیاز به انتخاب راهبردهای دیگر نیست. توضیح این نکته ضروری است که مترجمان می‌توانند در موارد مشابه نیز از راهبرد حفظ استفاده کنند.

۲-۱-۲. تبدیل راهبرد حفظ به جایگزینی

ترجمه شفاهی همزمان عبارت «سبحان الله» در پاره‌گفتار شماره دو با استفاده از راهبرد حفظ و ترجمه کتبی آن با استفاده از راهبرد جایگزینی، صورت پذیرفته است.

باشد، شکل نگاشته شده تعدادی آواست و پاره‌گفتاری که در نوشتار تولید شود، به شکلی نگاشته شده است که قابل رؤیت است. وقتی از زبان گفتاری سخن به میان آید، پاره‌گفتارها نوعاً و البته الزاماً مجموعه‌ای علامت به حساب می‌آیند که به صورت سیگنال از سوی گوینده برای شنونده، یا بهتر بگوییم، از سوی فرستنده برای گیرنده، در یک مجرای ارتباطی مناسب، ارسال می‌شود (لاینز، ۱۳۹۱: ۵۳-۵۵).

۱. شهادت حاج قاسم سلیمانی و همراهانش

جدول ۳. تبدیل راهبرد حفظ به جایگزینی

پاره‌گفتار ۲	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
سبحان الله هو يوم الاربعاء اول يوم فى السنة الجديدة الميلادية الجديدة أتى لزيارتى، هو ليس لديه عمل لكن قال لى ليس لدى شىء لكن اتيت لكى اراك واسلم عليك ونتحدث (همان الف).	سبحان الله در سال اول ميلادى، اومد فقط اومد با من يك ديدارى كرد و صحبت كرديم و داشتيم درد و دل مى كرديم (همان ب).	عجيب است چهارشنبه، روز اول سال جديد ميلادى، بدون اين كه موضوع خاصى باشد آمد به ديدار من. گفت مطلب خاصى ندارم فقط آمده‌ام ببينمت و سلامى عرض كنم و گپى بزويم (همان ج).

مترجم شفاهی همزمان، با استفاده از راهبرد حفظ، عبارت «سبحان الله» را به «سبحان الله» ترجمه کرده است. به عبارت بهتر، وی متن اصلی را با حفظ صورت و محتوا به زبان مقصد منتقل ساخته است. مترجم کتبی در مواجهه با این تصمیم، راه دیگری را در پیش گرفته و به واسطه تشخیص اصطلاحی بودن عبارت «سبحان الله» در این بخش از سخنرانی ترجیح داده است که از راهبرد جایگزینی به جای حفظ استفاده کند؛ بنابراین وی «سبحان الله» را به «عجیب است» ترجمه کرده است. به نظر می‌رسد که راهبرد برگزیده مترجم کتبی در مقایسه با راهبرد برگزیده مترجم شفاهی همزمان بهتر باشد، زیرا راهبرد جایگزینی منجر به انتقال دقیق مقصود سخنران به مخاطبان شده است.

۲-۲. راهبرد تصریح

۲-۲-۱. حفظ راهبرد تصریح

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی واژه «مقدسات» در پاره‌گفتار شماره سه با استفاده از راهبرد تصریح، صورت گرفته است.

جدول ۴. حفظ راهبرد تصریح

پاره‌گفتار ۳	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
هناك مشروع الهيمنة الاميركية الاسرائيلية على منطقتنا على مقدساتنا (همان الف).	يك طرح هيمنة أمريكايى اسرائيلى بر منطقه هست، هيمنه بر مقدسات اسلامى عربى است (همان ب).	يك پروژه وجود دارد به نام پروژه سلطه آمریکا و اسرائیل بر منطقه ما و اماکن مقدسان (همان ج).

مترجم شفاهی همزمان، واژه «مقدسات» را با استفاده از راهبرد تصریح هویتی به «مقدسات اسلامی عربی» ترجمه کرده است. مترجم کتبی نیز واژه مذکور را با استفاده از راهبرد تصریح

جغرافیایی به «اماکن مقدس» ترجمه نموده است. استفاده از یک راهبرد مشترک در اینجا نشانه همگرایی مترجمان شفاهی همزمان و مترجمان کتبی در انتخاب‌هایی است که صورت می‌دهند. با این حال، موضوع خلاقیت مترجمان حتی در وضعیت انتخاب‌های مشترک نیز به قوت خود باقی است. برای مثال، مترجم شفاهی همزمان در مقایسه با مترجم کتبی به تصریح هویتی مقدسات پرداخته و به همین دلیل نیز ترجمهٔ بهتری از مترجم کتبی ارائه کرده است.

۲-۲-۲. تبدیل راهبرد تصریح به حفظ

ترجمهٔ شفاهی همزمان واژه «الحسینیة» در پاره‌گفتار شمارهٔ چهار با استفاده از راهبرد تصریح و ترجمهٔ کتبی آن با استفاده از راهبرد حفظ، انجام گرفته است.

جدول ۵. تبدیل راهبرد تصریح به حفظ (۱)

ترجمهٔ کتبی	ترجمهٔ شفاهی همزمان	پاره‌گفتار ۴
می‌خواستند پنج هزار آدم را در حسینیه بکشند تا مطمئن شوند حاج قاسم سلیمانی را کشته‌اند (همان ج).	می‌خواستند پنج هزار نفر همراه حاج قاسم بکشند در حسینیه کرمان تا مطمئن بشوند که حاج قاسم کشته شده یا ترور شده (همان ب).	کانوا یریدون قتل ۵ آلاف إنسان فی الحسینیة لیضمنوا أنهم قتلوا الحاج قاسم سلیمانی (همان الف).

مترجم شفاهی همزمان در ترجمهٔ «الحسینیة» از راهبرد تصریح موقعیت مکانی استفاده نموده و واژهٔ یاد شده را به «حسینیه کرمان» ترجمه کرده است. او بدین‌وسیله مقصود سخنران را برای کاربران زبان مقصد کاملاً آشکار ساخته است. راهبرد انتخابی مترجم کتبی، متفاوت از راهبرد انتخابی مترجم شفاهی همزمان است؛ وی واژهٔ «الحسینیة» را بر اساس راهبرد حفظ و بدون تصریح محل ساختمان به «حسینیه» ترجمه نموده که به‌نظر می‌رسد باید در اینجا به راهبرد مترجم شفاهی همزمان متعهد می‌ماند.

ترجمهٔ شفاهی همزمان واژهٔ «البقاع» در پاره‌گفتار شمارهٔ پنج با استفاده از راهبرد تصریح و ترجمهٔ کتبی این واژه با استفاده از راهبرد حفظ، صورت گرفته است.

جدول ۶. تبدیل راهبرد تصریح به حفظ (۲)

پاره‌گفتار ۵	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
آخر زیارات ساترفیلد کان یهدد المسوولین اللبنایین، معکم مهله ۱۵ یوم إذا منشآت للمقاومه فی البقاع لا تقومون یازالتها، لا یقوم حزب الله یازالتها سوف تأتی اسرائیل وتقصف وتدمر هذه المنشآت ونحن سنضع لبنان فی دائرة العقوبات و و (همان الف).	آخرین دیدار ستارفلت تهدید می‌کرد لبنانی‌ها، مسئولین لبنان را که پانزده روز وقت دارید. اگر، اگر پایگاه‌های مقاومت در جنوب لبنان در بقاع را از بین نبرید، اسرائیلی‌ها می‌آیند بمباران می‌کنند و لبنان وارد بحران جدیدی می‌شود و غیره (همان ب).	ساترفیلد در آخرین دیدارش مسئولان لبنان را تهدید می‌کند که ۱۵ روز فرصت دارید و اگر طی این مدت حزب‌الله تأسیساتش در بقاع را [که آمریکا معتقد بود برای ساخت موشک هستند] برنچینید، اسرائیل خواهد آمد و همه این تأسیسات را بمباران و نابود خواهد کرد و ما لبنان را در لیست تحریم قرار می‌دهیم و چه و چه (همان ج).

مترجم شفاهی همزمان، «البقاع» را بر اساس راهبرد تصریح موقعیت جغرافیایی به «جنوب لبنان ... بقاع» ترجمه کرده است. در مقابل، مترجم کتبی ترجیح داده است که «البقاع» را بر اساس راهبرد حفظ به «بقاع» ترجمه کند. به نظر می‌رسد که انتخاب راهبرد تصریح از سوی مترجم شفاهی همزمان در مقایسه با راهبرد برگزیده مترجم کتبی، تصمیم بهتری است، زیرا تعیین موقعیت جغرافیایی این منطقه می‌تواند به بهبود ارتباط بین سخنران و مخاطبانش کمک کند.

ترجمه شفاهی همزمان واژه «السفارة» در پاره‌گفتار شماره شش با استفاده از راهبرد تصریح و ترجمه کتبی آن با استفاده از راهبرد حفظ، صورت گرفته است.

جدول ۷. تبدیل راهبرد تصریح به حفظ (۳)

پاره‌گفتار ۶	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
نقل السفارة من تل اویب الی القدس (همان الف).	منتقل کردن سفارت آمریکا از تل‌آویو به قدس (همان ب).	انتقال سفارت از تل‌آویو به قدس (همان ج).

مترجم شفاهی همزمان، واژه «السفارة» را با استفاده از راهبرد تصریح موقعیت جغرافیایی مکان به «سفارت آمریکا» ترجمه کرده است. مترجم کتبی در مواجهه با این تصمیم، ترجیح داده است که به دلیل قرینه‌های معنوی متن سخنرانی سیدحسن نصرالله از راهبرد تصریح صرف‌نظر نموده و از راهبرد حفظ استفاده کند؛ بنابراین وی «السفارة» را به «سفارت» ترجمه کرده است.

به نظر می‌رسد که راهبرد برگزیده مترجم شفاهی همزمان، در مقایسه با راهبرد برگزیده مترجم کتبی، حتی با وجود قرینه‌های معنوی، بهتر باشد، زیرا راهبرد تصریح به مخاطبان کمک کرده است که دریافت دقیقی از تعلق سفارت به کشور مبدأ داشته باشند.

۳-۲-۲. تبدیل راهبرد تصریح به ترجمه مستقیم

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی عبارت «نظام الجمهوریة الإسلامیة» در پاره‌گفتار شماره هفت با استفاده از دو راهبرد متفاوت، صورت گرفته است.

جدول ۸. تبدیل راهبرد تصریح به ترجمه مستقیم

ترجمه کتبی	ترجمه شفاهی همزمان	پاره‌گفتار ۷
هدف اول ساقط کردن نظام جمهوری اسلامی بود و پایین‌ترین هدفی که دنبال می‌کرد چیزی بود که اسمش را «تغییر رفتار» می‌گذاشت (همان ج).	هدف بزرگ این‌ها سرنگونی نظام جمهوری اسلامی ایران بود و پایین‌ترین هدف‌شون که بهش نگاه می‌کردند ^۱ و همین جور تغییر رفتار (همان ب).	الهدف الأعلى إسقاط نظام الجمهوریة الإسلامیة والهدف الأدنى، أقل شيء كان يتطلع إليه هو ما یسمیه تغییر السلوك (همان الف).

راهبرد انتخابی مترجم شفاهی همزمان از راهبرد انتخابی مترجم کتبی در ترجمه عبارت «نظام الجمهوریة الإسلامیة» چندان بیگانه نیست، زیرا مترجم شفاهی همزمان با استفاده از راهبرد تصریح جغرافیایی، عبارت مذکور را به «نظام جمهوری اسلامی ایران» و مترجم کتبی، آن را بدون تصریح و بر اساس راهبرد ترجمه مستقیم به «نظام جمهوری اسلامی» ترجمه کرده است. به نظر می‌رسد که ترجمه عبارت متن اصلی به دلیل شهرتی که دارد، نیاز به تصریح‌سازی نداشته است.

۳-۲-۳. راهبرد ترجمه مستقیم

۳-۲-۱. حفظ راهبرد ترجمه مستقیم مبدل

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی عبارت «الجنرال الذی لا بدیل له» در پاره‌گفتار شماره هشت با استفاده از یک راهبرد مشابه، صورت گرفته است.

۱. ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا

جدول ۹. حفظ راهبرد ترجمه مستقیم مبدل

پاره‌گفتار ۸	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
وبداً الكلام في اميركا «الجنرال الذي لا بدليل له» هذا تمهيد اعلامي وسياسي لاغتيالك (همان الف).	می‌گویند ژنرالی که بی‌بَدیل است و جایگزین ندارد مطمئن باشید این جنگ رسانه‌ای چیزی پشتش هست ^۱ (همان ب).	در آمریکا از شما به نام «سردار بی‌جایگزین» نام می‌برند و این زمینه‌سازی رسانه‌ای و سیاسی برای ترور شماست (همان ج).

مترجم شفاهی همزمان، عبارت «الجنرال الذي لا بدليل له» را بر اساس راهبرد ترجمه مستقیم مبدل که با هنجارهای دستوری زبان مقصد همخوانی دارد، ترجمه کرده است. مترجم کتبی ضمن تعهد به ترجمه مستقیم مبدل، واژه «الجنرال» را با استفاده از راهبرد جایگزینی به «سردار» ترجمه نموده و بدین‌وسیله رویکرد مقصدمحوری ترجمه خود را در مقایسه با ترجمه شفاهی همزمان کاملاً تقویت کرده است.

۲-۳. تبدیل راهبرد ترجمه مستقیم به ترجمه مستقیم مبدل

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی عبارت «فی بغداد فی الكاظمية فی كربلاء فی النجف» در پاره‌گفتار شماره ۹ نه با استفاده از دو راهبرد متفاوت، انجام شده است.

جدول ۱۰. تبدیل راهبرد ترجمه مستقیم به ترجمه مستقیم مبدل (۱)

پاره‌گفتار ۹	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
تشيع الشهداء الإيرانيين والعراقيين صفاً واحداً في بغداد في الكاظمية في كربلاء في النجف (همان الف).	تشيع را دیدید شهدای ایرانی و عراقی با همدیگر تشیع شدند در بغداد در کاظمین در کربلا در نجف (همان ب).	تشيع يکپارچه شهدای ایرانی و عراقی در بغداد، کاظمین، کربلا و نجف (همان ج).

مترجم شفاهی همزمان، عبارت «فی بغداد فی الكاظمية فی كربلاء فی النجف» را به صورت لفظ‌به‌لفظ ترجمه کرده است. روش لفظ‌به‌لفظ بیشتر از روش تحت‌اللفظی به رعایت هنجارهای دستوری زبان مبدأ مقید است. انتخاب مترجم کتبی در ترجمه عبارت مورد اشاره، استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم مبدل است؛ بر این اساس که وی از ترجمه مکرر حرف «فی» به معنای

۱. سردار سلیمانی

«در» خودداری ورزیده و متعاقب این تصمیم، ساختار دستوری عبارت متن اصلی را با هنجارهای دستوری زبان فارسی برابر ساخته است. ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی پاره‌گفتار شماره ده با استفاده از دو راهبرد متفاوت، صورت پذیرفته است.

جدول ۱۱. تبدیل راهبرد ترجمه مستقیم به ترجمه مستقیم مبدل (۲)

پاره‌گفتار ۱۰	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
قاسم سلیمانی یعنی کل محور المقاومه قاسم سلیمانی یعنی کل قوی المقاومة (همان الف).	قاسم سلیمانی یعنی کل محور مقاومت قاسم سلیمانی یعنی همه قدرت‌های مقاومت (همان ب).	قاسم سلیمانی به همه خط مقاومت مربوط است. قاسم سلیمانی به همه نیروهای مقاومت مربوط است (همان ج).

راهبرد برگزیده مترجم شفاهی همزمان در ترجمه متن مبدأ، لفظ‌به‌لفظ و راهبرد مطلوب مترجم کتبی، ترجمه مستقیم مبدل است. راهبرد ترجمه مستقیم مبدل هرچند بیش از رویکرد مستقیم با هنجارهای زبان مقصد همخوانی دارد و بر همین اساس، انتظار می‌رود که در جامعه کاربران زبان مقصد نیز بهتر پذیرفته شود، با این حال، در صورتی که ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی پاره‌گفتار ده را ملاک اظهار نظر قرار دهیم، میزان اثربخشی ترجمه‌ای که بر اساس راهبرد ترجمه مستقیم صورت گرفته به‌وضوح بیشتر از ترجمه‌ای است که مترجم، آن را با هنجارهای دستوری زبان مقصد تطبیق داده است؛ بنابراین گرایش مطلق به مبدأمحوری یا مقصدمحوری در ترجمه نمی‌تواند به نتایج دلخواه منتهی گردد.

۲-۴. راهبرد تعمیم

۱-۴-۲. تبدیل راهبرد تعمیم به حفظ

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی واژه «ترامب» در پاره‌گفتار شماره یازده با استفاده از دو راهبرد متفاوت، صورت گرفته است.

جدول ۱۲. تبدیل راهبرد تعمیم به حفظ

پاره‌گفتار ۱۱	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
فی العراق ما هو مشروع ترامب الحقیقی (همان الف)؟	در عراق طرح آمریکایی واقعی چی بود (همان ب)؟	پروژه واقعی ترامپ در عراق چه بود (همان ج)؟

مترجم شفاهی همزمان، واژه «ترامب» را بر اساس راهبرد تعمیم به «آمریکایی» ترجمه کرده است، اما انتخاب مترجم کتبی در ترجمه این واژه، استفاده از راهبرد حفظ است؛ بنابراین آن را به «ترامپ» ترجمه کرده است. به نظر می‌رسد که راهبردهای تعمیم و حفظ در اینجا نسبت به یکدیگر برتری نداشته باشند، زیرا هم «آمریکایی» و هم «ترامپ» در ترجمه‌های پاره‌گفتار یازده بیانگر یک هویت واحد و غیر قابل تفکیک از یکدیگر هستند.

۲-۴-۲. تبدیل راهبرد تعمیم به ترجمه مستقیم مبدل

ترجمه شفاهی همزمان عبارت «الانتخابات العراقية» در پاره‌گفتار شماره دوازده با استفاده از راهبرد تعمیم و ترجمه کتبی آن، با استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم مبدل، انجام شده است.

جدول ۱۳. تبدیل راهبرد تعمیم به ترجمه مستقیم مبدل (۱)

پاره‌گفتار ۱۲	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
الاتجاه السياسي العام الذي انتصر في الانتخابات العراقية (همان الف).	رویکرد اکثریت سیاسی که پیروز شد در انتخابات (همان ب).	جهت سیاسی کلی‌ای که در انتخابات عراق پیروز شد (همان ج).

مترجم شفاهی همزمان، ترکیب وصفی «الانتخابات العراقية» را بر اساس راهبرد تعمیم به «انتخابات» ترجمه کرده است، اما مترجم کتبی ترجیح داده است که ساختار مذکور را در فرایند ترجمه از وصفی به اضافی تغییر داده و آن را بر اساس راهبرد ترجمه مستقیم مبدل به «انتخابات عراق» ترجمه کند. لازم به توضیح است که مترجم به‌منظور دست یافتن به ترجمه پذیرفته در زبان مقصد، گریزی از تغییر ترکیب نداشته است. درباره برتر دانستن راهبرد برگزیده در ترجمه پاره‌گفتار دوازده نیز می‌توان گفت که راهبرد ترجمه مستقیم مبدل، بهتر از راهبرد تعمیم است، زیرا مقصود سخنران را کاملاً به مخاطبان فهمانده است.

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی عبارت «القوات الأميركية» در پاره‌گفتار شماره سیزده با استفاده از دو راهبرد متفاوت، صورت گرفته است.

جدول ۱۴. تبدیل راهبرد تعمیم به ترجمه مستقیم مبدل (۲)

پاره‌گفتار ۱۳	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
خروج القوات الأمريكية من العراق (همان الف.)	خارج کردن آمریکایی‌ها از عراق (همان ب.)	خروج نیروهای آمریکا از عراق (همان ج.)

مترجم شفاهی همزمان، با استفاده از راهبرد تعمیم، «القوات الأمريكية» را به «آمریکایی‌ها» ترجمه کرده است. در مقابل، مترجم کتبی ترجیح داده است که عبارت مذکور در پاره‌گفتار سیزده را با استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم مبدل به «نیروهای آمریکا» ترجمه کند. وی برای این منظور ترکیب وصفی متن مبدأ را به صورت ترکیب اضافی ترجمه کرده است. راهبردهای برگزیده مترجم شفاهی همزمان و مترجم کتبی در اینجا مزیتی بر یکدیگر ندارند، زیرا مقصود سخنران از طریق هر دو راهبرد، برای مخاطبان روشن شده است.

۳-۴-۲. تبدیل راهبرد تعمیم به جایگزینی

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی ماه قمری «کانون الثانی» در پاره‌گفتار شماره چهارده با استفاده از دو راهبرد متفاوت، انجام شده است.

جدول ۱۵. تبدیل راهبرد تعمیم به جایگزینی

پاره‌گفتار ۱۴	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
إثنين كانون الثاني ... الخميس مساءً ليلة الجمعة (همان الف.)	دوم ماه میلادی ... شب جمعه (همان ب.)	شبانگاه پنج‌شنبه، دوم ژانویه ... شب جمعه (همان ج.)

تطبیق تاریخ‌ها و تشخیص معادل صحیح آن‌ها در زبان مقصد از جمله موارد چالش‌برانگیز در ترجمه است. بر همین اساس، در ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی «کانون الثانی» شاهد تغییر راهبرد از تعمیم به جایگزینی هستیم. در توضیح باید افزود که مترجم شفاهی همزمان، «کانون الثانی» را به دلیل همزمان بودن ترجمه و عدم تشخیص معادل دقیق آن، به «ماه میلادی» تعمیم داده است، اما مترجم کتبی به دلیل فراهم بودن فرصت و نیز امکانات کمک ترجمه‌ای که همیشه در بهبود ترجمه‌ها مؤثر هستند، «کانون الثانی» را به «ژانویه» ترجمه کرده است.

۲-۵. راهبرد جایگزینی

۲-۵-۱. حفظ راهبرد جایگزینی

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی پاره‌گفتار شماره پانزده با استفاده از یک راهبرد یکسان، صورت گرفته است.

جدول ۱۶. حفظ راهبرد جایگزینی (۱)

پاره‌گفتار ۱۵	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
ولا یسأل عن أحد بالدنيا كلها (همان الف).	اصلاً براش فرقی نمی‌کنه در همه دنیا براش پیشیزی اهمیت نداره (همان ب).	هیچ‌کس هم در تمام دنیا براش فرقی نمی‌کنه (همان ج).

متن مبدأ در هر دو مورد، بر اساس راهبرد جایگزینی ترجمه شده است. استفاده مشترک از یک راهبرد علاوه بر این‌که نشانه شباهت مترجمان در گرفتن تصمیمات ترجمه‌ای مشابه است، مهارت آن‌ها را نیز در گزینش صورت‌هایی که با فرهنگ و ادبیات مقصد همخوانی بیشتری دارد عیان می‌سازد. برای مثال، مترجم شفاهی همزمان در پاره‌گفتار پانزده با استفاده از عبارت «دنیا براش پیشیزی اهمیت نداره» سخنران را نزد کاربران زبان مقصد برده و بیان او را کاملاً مقصدمحور ساخته است.

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی واژه «سقوط» در پاره‌گفتار شماره شانزده با استفاده از یک راهبرد مشابه، صورت پذیرفته است.

جدول ۱۷. حفظ راهبرد جایگزینی (۲)

پاره‌گفتار ۱۶	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
لا یجوز أن ننهزم نتیجة سقوط قائد عظیم من قادتنا (همان الف).	به‌خاطر به خاک و خون افتادن یک فرمانده نباید شکست بخوریم (همان ب).	نباید به‌علت شهادت یکی از فرماندهان بزرگمان عقب‌نشینی کنیم (همان ج).

مترجم شفاهی همزمان، واژه «سقوط» را با استفاده از راهبرد جایگزینی به‌عبارت اصطلاحی «به خاک و خون افتادن» ترجمه کرده است. مترجم کتبی نیز با استفاده از راهبرد یاد شده، واژه مذکور را به «شهادت» ترجمه نموده است. سابق بر این اشاره شد که راهبرد مشترک در ترجمه

شفاهی همزمان و ترجمه کتبی، فرصت مناسبی در نقد ترجمه است که امکان بررسی میزان خلاقیت مترجمان را در ترجمه فراهم می‌آورد. برای مثال، در اینجا مترجم کتبی به واسطه انتخاب واژه «شهادت»، بهتر از مترجم شفاهی همزمان عمل نموده است، زیرا واژه «شهادت» در مقایسه با عبارت اصطلاحی «به خاک و خون افتادن»، بار ارزشی بیشتری داشته و احساس متفاوتی را در مخاطبان ایجاد می‌کند.

۲-۵-۲. تبدیل راهبرد جایگزینی به ترجمه مستقیم

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی عبارت «اتفاقاً نوویاً» در پاره‌گفتار شماره هفده با استفاده از دو راهبرد متفاوت، انجام شده است.

جدول ۱۸. تبدیل راهبرد جایگزینی به ترجمه مستقیم (۱)

پاره‌گفتار ۱۷	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
ولا يستطيع أن يقول أنني فرضت اتفاقاً نوویاً جديداً على إيران (همان الف).	یا میتونه بگه من به ایرانی‌ها یک برجام جدید تحمیل کردم (همان ب)؟	و نه می‌تواند بگوید من پیمان هسته‌ای جدیدی را بر ایران تحمیل کردم (همان ج).

ترکیب وصفی «اتفاقاً نوویاً» در ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی با استفاده از دو راهبرد ناهمسان ترجمه شده است. مترجم شفاهی همزمان، آن را با استفاده از راهبرد جایگزینی به «برجام» ترجمه کرده و مترجم کتبی، آن را با استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم به «پیمان هسته‌ای» ترجمه نموده است. به نظر می‌رسد که راهبرد جایگزینی به دلیل هماهنگی با فضای سیاسی-اجتماعی ایران، انتخاب بهتری از راهبرد ترجمه مستقیم است.

ترجمه شفاهی همزمان واژه «قتل» در پاره‌گفتار شماره هجده با استفاده از راهبرد جایگزینی و ترجمه کتبی آن، با استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم، صورت گرفته است.

جدول ۱۹. تبدیل راهبرد جایگزینی به ترجمه مستقیم (۲)

پاره‌گفتار ۱۸	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
قتل الحاج قاسم وابو مهدی (همان الف)	شهادت حاج قاسم (همان ب)	کشتن حاج قاسم و ابومهدی (همان ج).

هرچند ترجمه «قتل» به «کشتن» نشانه امانت‌داری مترجم کتبی است، اما خلاقیت مترجم شفاهی همزمان، به دلیل برگزیدن «شهادت» به جای «کشتن» موضوعی است که قطعاً می‌توان اصل امانت‌داری را به واسطه آن نادیده انگاشت.

ترجمه‌های شفاهی همزمان و کتبی عبارت «اداره ترامب» در پاره‌گفتار شماره نوزده با استفاده از دو راهبرد متفاوت، صورت پذیرفته است.

جدول ۲۰. تبدیل راهبرد جایگزینی به ترجمه مستقیم (۳)

پاره‌گفتار ۱۹	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
سیدرک ترامب و/اداره ترامب آنهم فعلاً خسروا المنطقه وسیخسرون الانتخابات (همان الف).	ترامب خواهد فهمید کاخ سیاه خواهد فهمید که بله منطقه را کلاً از دست داده‌اند (همان ب).	ترامپ و دولت ترامپ می‌فهمند واقعاً منطقه را باخته‌اند و انتخابات را نیز خواهند باخت (همان ج).

مترجم شفاهی همزمان، عبارت «اداره ترامب» را با استفاده از راهبرد جایگزینی به «کاخ سیاه» ترجمه کرده است؛ «کاخ سیاه» در ادبیات انقلاب اسلامی، رویکردی کاملاً ایدئولوژیک یافته است. مترجم اگر به جای «کاخ سیاه» از «کاخ سفید» نام می‌برد، می‌توانستیم راهبرد مورد استفاده وی را از جایگزینی به تعمیم تغییر دهیم. مترجم کتبی در مواجهه با تصمیم مترجم شفاهی همزمان، ترجیح داده است که از راهبرد ترجمه مستقیم استفاده کند. به نظر می‌رسد که انتخاب وی در مقایسه با انتخاب مترجم شفاهی همزمان، هرچند از خلاقیت کمتری برخوردار است، اما مخاطبان را بدون درنگ، متوجه مقصود سخنران می‌سازد.

۳-۵-۲. تبدیل راهبرد جایگزینی به ترجمه مستقیم مبدل

ترجمه شفاهی همزمان عبارت «رأس السنه المیلادیه» در پاره‌گفتار بیست با استفاده از راهبرد جایگزینی و ترجمه کتبی آن، با استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم مبدل، انجام شده است.

جدول ۲۱. تبدیل راهبرد جایگزینی به ترجمه مستقیم مبدل

پاره‌گفتار ۲۰	ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی
أن الاحتفال فی رأس السنه المیلادیه القادم سیکون فی طهران (همان الف).	جشن کریسمس آینده در تهران خواهند داشت ^۱ (همان ب).	جشن آغاز سال نوی میلادی بعدی در تهران خواهد بود (همان ج).

۱. جان بولتون در فرانسه و در جشن‌های منافقین ایران برای آغاز سال نو حاضر شد و سخنرانی کرد و به آن‌ها این وعده را داد.

ترجمه عبارت «رأس السنه الميلاديه» به «کریسمس» نتیجه کاربست راهبرد تعمیم و ترجمه آن به «آغاز سال نوی میلادی» نتیجه استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم مبدل است. واژه‌های «آغاز ... نو» عواملی هستند که راهبرد ترجمه کتبی را از تحت‌اللفظی بودن دور ساخته است. درباره بهتر بودن هریک از دو راهبرد مورد اشاره باید توضیح داد که متن مبدأ، میزبان یک تاریخ معین و یک وعده ویژه برای یک رویداد خاص است و تعهد به ترجمه دقیق آن، تنها در ترجمه کتبی دیده می‌شود؛ بنابراین مترجم کتبی به دلیل استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم مبدل در مقایسه با مترجم شفاهی همزمان به ترجمه بهتری دست یافته است.

۲-۶. راهبرد حذف

۲-۶-۱. تبدیل راهبرد حذف به حفظ

ترجمه شفاهی همزمان پاره‌گفتار شماره ۲۱ با حذف عبارت «الحاج قاسم سلیمانی» صورت گرفته است. این حذف در ترجمه کتبی با استفاده از راهبرد حفظ، جبران شده است.

جدول ۲۲. تبدیل راهبرد حذف به حفظ

ترجمه کتبی	ترجمه شفاهی همزمان	پاره‌گفتار ۲۱
خود ترامپ و توییت‌های متعدّدش که در آن‌ها افتخار می‌کند که شخصاً دستور قتل حاج قاسم سلیمانی را صادر کرده (همان ج).	خود ترامپ با توییت‌های متعدّدش که افتخار می‌کند که خودش که من کسی را من کسی بودم که فرمان ترور را دادم (همان ب).	ترامپ نفسه فی تغریداته المتعدده والّتی یفاخر فیها بانه شخصياً من أمر بقتل الحاج قاسم سلیمانی (همان الف).

صرف‌نظر از جمله‌بندی‌های مترجم شفاهی همزمان در ترجمه بند فوق از سخنرانی سیدحسن نصرالله، وی از اشاره به اسم «حاج قاسم سلیمانی» بازمانده است. مترجم کتبی بر اساس راهبرد حفظ نام اشخاص در فرایند ترجمه، عبارت «الحاج قاسم سلیمانی» را به صورت «حاج قاسم سلیمانی» ترجمه کرده و در متن مقصد آورده است. تغییر راهبرد ترجمه از حذف به حفظ، نشانه این است که مترجم کتبی از فرصت و مجال کافی برای بهبود ترجمه‌اش برخوردار است. با این حال، حذف برخی از عناصر متن مبدأ در فرایند ترجمه شفاهی همزمان به دلیل مهلت ناچیز مترجم در تحویل ترجمه به جامعه مقصد، موضوعی کاملاً طبیعی است.

۲-۶-۲. تبدیل راهبرد حذف به ترجمه مستقیم مبدل

ترجمه شفاهی همزمان پاره‌گفتار شماره ۲۲ با حذف جمله «هنا یأتی أبو مهدی المهندس كعامل أساسي فی هذا الحسم» انجام گرفته است. این حذف در ترجمه کتبی با استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم مبدل، جبران شده است.

جدول ۲۳. تبدیل راهبرد حذف به ترجمه مستقیم مبدل (۱)

ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی	پاره‌گفتار ۲۲
اینجاست که قاسم سلیمانی می‌آید، عامل اساسی است در قاطعیت پایان داعش، پایه‌گذار پایان داعش بود (همان ب).	اینجا قاسم سلیمانی به‌عنوان عاملی اصلی برای این فیصله دادن از راه می‌رسد. اینجا ابومهدی المهندس به‌عنوان عاملی اصلی برای این فیصله دادن از راه می‌رسد (همان ج).	هنا یأتی قاسم سلیمانی كعامل أساسي فی هذا الحسم، هنا یأتی أبو مهدی المهندس كعامل أساسي فی هذا الحسم (همان الف).

مترجم شفاهی همزمان از ترجمه عبارت «هنا یأتی أبو مهدی المهندس كعامل أساسي فی هذا الحسم» غفلت ورزیده و به‌جای آن در ترجمه عبارت «هنا یأتی قاسم سلیمانی كعامل أساسي فی هذا الحسم» با گفتن «پایان داعش، پایه‌گذار پایان داعش بود»، دچار متن‌افزایی شده است. در حالی که بهتر بود، به‌جای متن‌افزایی، به ترجمه گفتار گوینده می‌پرداخت. در مقابل، مترجم کتبی، ضمن جبران حذف و خودداری از متن‌افزایی، پاره‌گفتار مذکور را با استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم مبدل که با هنجارهای دستوری زبان مقصد هماهنگی دارد به زبان فارسی برگردانده است. ترجمه شفاهی همزمان پاره‌گفتار شماره ۲۳ با حذف عبارتهای «حتى أو لأبو مهدی المهندس لنقول فلنذهب و... هذا ونثار منه ومنتقم منه» صورت گرفته است. این حذف در ترجمه کتبی با استفاده از راهبرد ترجمه مستقیم مبدل، جبران شده است.

جدول ۲۴. تبدیل راهبرد حذف به ترجمه مستقیم مبدل (۲)

ترجمه شفاهی همزمان	ترجمه کتبی	پاره‌گفتار ۲۳
برابری نمی‌کند چیزی با قاسم سلیمانی که بتونیم قصاص کنیم (همان ب).	قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس هیچ هم اندازه‌ای ندارند که بگوئیم برویم آنها را قصاص و از آنها خون‌خواهی کنیم و انتقام بکشیم (همان ج).	لا يوجد عدل لقاسم سلیمانی حتى أو لأبو مهدی المهندس لنقول فلنذهب ونقاص هذا ونثار منه ومنتقم منه (همان الف).

مترجم شفاهی همزمان، از ترجمه بخش‌هایی از متن مبدأ بازمانده است. نقصان مذکور در ترجمه کتبی به واسطه کاربست راهبرد ترجمه مستقیم مبدل، جبران شده است. به این معنا که مترجم، متن اصلی را بر اساس هنجارهای دستور زبان مقصد ترجمه کرده است. حذف از جمله راهبردهای مرسوم در ترجمه شفاهی همزمان است و گریزی هم از آن نیست؛ با این حال، مترجم باید با تمرین مداوم و افزایش مهارت‌های شنیداری و بیانی خود، تا حد امکان، حذف عناصر متن مبدأ را در ترجمه کاهش دهد.

۳-۶-۲. تبدیل راهبرد حذف به جایگزینی

ترجمه شفاهی همزمان پاره‌گفتار شماره ۲۴ با حذف عبارت «الغزو الأخير» صورت گرفته است. این حذف در ترجمه کتبی با استفاده از راهبرد جایگزینی، جبران شده است.

جدول ۲۵. تبدیل راهبرد حذف به جایگزینی

ترجمه کتبی	ترجمه شفاهی همزمان	پاره‌گفتار ۲۴
همه ما آخرین شبیخون پمپو به لبنان را به یاد داریم (همان ج).	همه ما یادمان می‌آید که پمپو وقتی اومد به لبنان (همان ب).	وكلنا نتذكر الغزو الأخير لبومبيو إلى لبنان (همان الف).

مترجم شفاهی همزمان، از ترجمه عبارت «الغزو الأخير» بازمانده است، اما مترجم کتبی در ترجمه عبارت مذکور، خلاقیت نشان داده است؛ به این معنا که وی به عبارت عربی، اعتبار اصطلاحی بخشیده و سپس آن را با استفاده از راهبرد جایگزینی به «آخرین شبیخون» ترجمه کرده است.

نتیجه‌گیری

متن شفاهی ناپایدار است؛ بنابراین مترجم‌های شفاهی همزمان، معانی را به خاطر می‌سپارند، در واقع، آن‌ها خاطره‌ای از معانی بدون شکل را در حافظه خود ضبط می‌کنند و گفتار گوینده را کم و بیش از یاد می‌برند، این پدیده در ترجمه کتبی کم‌رنگ‌تر است، در مرحله بعد، آن‌ها برداشت خود از معانی بی‌شکل و نامنظم را همزمان با شنیدن سخن گوینده به صورت خودکار و تقریباً نظام‌یافته به زبان مقصد ترجمه می‌کنند. این موضوع نشان می‌دهد که آن‌ها آنچه را فهمیده‌اند به حافظه سپرده‌اند. در این بین، افرادی هم هستند که حافظه‌ای شگرف دارند، اما این مطلب به

معنای حفظ کردن و تداعی کامل واژگان زبان مبدأ که باید همزمان به زبان مقصد ترجمه شود، نیست. در اینجا ضروری است که ترجمه موفق در مقایسه با ترجمه ناموفق و نیز ترجمه آرمانی تعریف شود. ترجمه موفق ترجمه‌ای است که در آن خطای زبانی و اشتباه در روش کار ترجمه دیده نشود. مقصود از خطای زبانی روشن است و خطای روش ترجمه نیز به کارگیری بیش از حد مترادف‌ها است. مترجم‌ها در ترجمه شفاهی همزمان، برکنار از خطاهای زبانی و اشتباه‌های مکرر در روش ترجمه نیستند، زیرا آن‌ها به صورت همزمان با دو زبان متفاوت مواجه‌اند که باید با کمترین درنگ، یکی را به دیگری ترجمه کنند؛ بنابراین نوسان مترجم‌ها در تداعی معانی متن مبدأ، حذف‌های گریزناپذیر در ترجمه و نیز تداخل‌های دستوری دو زبان، موضوعی اجتناب‌ناپذیر است. ترجمه از چشم‌اندازی آرمانی، روندی است که در آن، انتقال محتوای مفهومی و عاطفی از زبانی به زبان دیگر صورت می‌پذیرد و این کار را مترجم‌های دوزبانه‌ای انجام می‌دهند که با گوینده متن مبدأ هم‌ذات‌پنداری می‌کنند و از واکنش‌های احتمالی مخاطبان آگاه هستند. از دیدگاه نظری، هیچ مانع زبانی، فرهنگی، سبکی، موضوعی یا واژه‌شناختی‌ای این کار را مختل نمی‌کند، اما در عمل، این شرایط مهیا نیست، زیرا مترجم‌ها با ضعف‌هایی روبه‌رو هستند که از سویی منحصر به خود آن‌ها است و از سوی دیگر وابسته به شرایط ترجمه شفاهی همزمان است. در توضیح این مطلب باید افزود که هیچ مترجم دوزبانه کاملی وجود ندارد و حتی کسانی که بر زبان اصلی تسلط دارند، نمی‌توانند گسترده واژگان یک زبان را به صورت کامل پوشش دهند. شرایط کار ترجمه شفاهی همزمان نیز همیشه مساعد و دلخواه مترجم‌ها نیست؛ برای مثال، همزمان بودن ترجمه، سرعت سخنرانی، میزان دور شدن گفتار سخنران از زبان فصیح (رسمی) و سلیس، کیفیت دریافت صدای سخنران، تفاوت‌های دستوری زبان مبدأ از زبان مقصد و ناپایداری متن شفاهی همواره می‌تواند مترجم‌ها را با چالش فاصله گرفتن از زبان طبیعی مواجه سازد. با این وصف، کاربست طبیعی زبان مقصد در ترجمه‌های شفاهی همزمان با درجه‌های مختلفی از موفقیت مواجه است.

الگوی پدرس در تحلیل ترجمه شفاهی همزمان، شامل سه راهبرد مبدأمحور (حفظ، تصریح، ترجمه مستقیم)؛ دو راهبرد مقصدمحور (تعمیم، جایگزینی)؛ و یک راهبرد مستقل از مبدأمحوری و مقصدمحوری (حذف) است. مترجم شفاهی همزمان سخنرانی ۱۵ دی ۱۳۹۸ سیدحسن نصرالله همانند مترجم کتبی این سخنرانی از هر شش راهبرد استفاده کرده است و در مجموع به دلیل شیوه بیان مناسب و خلاقیت در کاربست راهبردها موفق به انجام یک ترجمه مطلوب و

مخاطب‌پسند شده است. با این حال، مترجم در مقاطعی به دلیل مواجهه با چالش‌هایی نظیر ناپایداری متن شفاهی، زمان کوتاه تحویل ترجمه به مخاطبان، تفاوت‌های دستوری زبان عربی از زبان فارسی، تطبیق تاریخ‌ها و نیز فاصله گرفتن سخنران از زبان فصیح به ناچار از راهبرد حذف یا تعمیم عناصر متن مبدأ در فرایند ترجمه استفاده کرده است. راهبرد حذف به دلیل ایجاد آشفتگی‌های ساختاری در برخی از واحدهای متن ترجمه، باعث شده است که فهم و دریافت مضمون متن مبدأ برای کاربران زبان مقصد با قدری دشواری همراه گردد. در مقابل، مترجم کتبی به دلیل برخورداری از وقت و مجال کافی و نیز دسترسی به متن مکتوب سخنرانی موفق شده است که حذف‌ها و ناهماهنگی‌های ترجمه شفاهی همزمان را جبران کند. افزون بر این، مترجم کتبی در بسیاری از برش‌های ترجمه از راهبردهایی استفاده کرده است که متفاوت از راهبردهای برگزیده مترجم شفاهی همزمان است. این موضوع حاوی دو نکته است: نخست اینکه خلاقیت مترجم کتبی در کاربست راهبردهای ترجمه، به‌طور مطلق، بهتر از مترجم شفاهی همزمان نیست، زیرا واکاوی و تحلیل ترجمه‌های سخنرانی مذکور نشان داد که مترجم شفاهی همزمان در مواردی با وجود مواجهه با چالش‌هایی که سابق بر این اشاره شد، انتخاب‌های بهتری از مترجم کتبی داشته است؛ دوم اینکه در بسیاری از موارد با وجود انتخاب راهبردهای متفاوت از سوی مترجم شفاهی همزمان و مترجم کتبی، در نهایت ترجمه‌ای مطلوب از متن مبدأ صورت گرفته است.

پیشنهادهای کاربردی و رسانه‌ای

اساسی‌ترین عناصر ارتباط کلامی در فرایند انتقال معنا به دیگران عبارت است از: فرستنده، دریافت‌کننده و زبان. زبان نسبت به دیگر عناصر ارتباطی، جایگاه مهم‌تری در جریان‌سازی دارد، زیرا حاوی مقصود فرستنده است؛ بنابراین هرچه شرایط انتقال پیام از طریق زبان به مخاطبان بهتر باشد، فرایند جریان‌سازی با سرعت بیشتر و کیفیت مناسب‌تری محقق می‌شود. در شرایطی که مخاطبان با زبان فرستنده آشنا نباشند، مترجم ماهر و با تجربه می‌تواند نقش فرستنده را در جامعه مقصد بازی کند. بر همین اساس به رسانه‌ها پیشنهاد می‌شود که در استفاده از مترجم‌های شفاهی همزمان رویدادهای خبری، سه نکته را مد نظر قرار دهند:

۱- رسانه‌ها تا آنجا که ممکن است از مترجم‌های دوزبانه که زبان‌های مبدأ و مقصد زبان والدین آن‌هاست، استفاده کنند.

۲- مترجم‌هایی که زبان خارجی را در کشور میزبان آن زبان آموخته‌اند، هم‌سطح گروه نخست هستند و می‌توانند همانند آن‌ها در ترجمه از زبان مبدأ به زبان مقصد و نیز برعکس موفق باشند.

۳- مترجم‌هایی که کاملاً دوزبانه نیستند، یعنی زبان دوم آن‌ها از زبان مادری‌شان ضعیف‌تر است، اگر به زبان مادری خود ترجمه کنند، موفق‌تر خواهند بود.

۴- پیشنهاد می‌شود مترجم‌ها در شبکه‌های داخلی و برون‌مرزی صداوسیما در ترجمه همزمان، محتوای سخنرانی را با توجه به شناخت خود از سخنران و مسائل مد نظر وی حدس بزنند و کلید واژه‌های آن سخنران را از قبل آماده کنند تا هنگام ترجمه آمادگی ذهنی بیشتری داشته باشند.

۵- در ترجمه از زبان عربی به فارسی و برعکس به ویژگی‌های خاص هر زبان توجه ویژه شود از جمله اینکه جمله‌های اسمیه در زبان‌های عربی و فارسی به صورت کامل با یکدیگر منطبق نیست.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع و مأخذ

منابع فارسی و عربی

اسکمل، کلر (۱۴۰۰). *راهنمای ترجمه در اخبار جهانی*. مترجم قدرت حسنی. چاپ اول. دامغان: دانشگاه دامغان.

شفیعی، شیلان، توکلی، منصور، و وحید دستجردی، حسین (۱۳۹۷). *طرحی برای آموزش ترجمه دیداری در کلاس‌های ترجمه شفاهی*. پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، ۲۲(۴۲)، ۱۰۳-۱۲۸. DOR: 20.1001.1.26767503.1397.22.42.4.0

فقهی، عبدالحسین، و سلمانی، حسین (۱۳۹۴). *نگاهی به چالش‌های ترجمه همزمان فارسی - عربی و برعکس*. *ادب عربی*، ۷(۲)، ۲۴۰-۲۲۳. doi: <https://doi.org/10.22059/jal.2016.58089>

قاسمی، محبوبه، ضیغمی، علی، و عسکری، صادق (۱۴۰۰). *بررسی عملکرد حافظه کوتاه‌مدت در فرایند ترجمه شفاهی عربی به فارسی و بالعکس (بررسی موردی ترجمه شبکه‌های العالم و خبر)*. *انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی*، ۱۷(۶۰)، ۵۲-۲۵. DOR: 20.1001.1.23456361.2021.17.60.2.5

لاینز، جان (۱۳۹۱). *درآمدی بر معنی‌شناسی زبان*. ترجمه کورش صفوی. چاپ اول. تهران. علمی. لوده‌ره، مارین (۱۳۹۶). *ترجمه در روزگار ما*. ترجمه فاطمه میرزا ابراهیم تهرانی با همکاری زهرا موسی خانی. چاپ اول. تهران: قطره.

محمدی، علی محمد (۱۴۰۱). *تحلیلی بر راهنمای مترجم شفاهی همزمان ایرانی بر اساس نظریه معادل‌های ترجمه: مطالعه گفتمان‌نماهای استنباطی و توالی*. *پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی*، ۱۲(۱)، ۱۵۲-۱۳۲. doi: 10.22059/jflr.2021.329419.880

نصرالله، سیدحسن (۱۳۹۸ الف). *سخنرانی کامل سیدحسن نصرالله به مناسبت شهادت شهید سلیمانی و المهندس*. <https://www.aparat.com/v/ktXfP>

نصرالله، سیدحسن (۱۳۹۸ ب). *[ترجمه شفاهی همزمان] سخنرانی سیدحسن نصرالله در مراسم یادبود شهید سردار سلیمانی*. <https://telewebion.com/episode/0x1b6e024>

نصرالله، سیدحسن (۱۳۹۸ ج). *[ترجمه کتبی] سخنرانی سیدحسن نصرالله، دبیرکل حزب‌الله لبنان، در مراسم ختم سیدالشهدای خط مقاومت، سردار حاج قاسم سلیمانی و فرمانده شهید ابومهدی المهندس*. <https://moqawama.ir/?speech=981015&title=>

منابع انگلیسی

- Baker, M. (2010). Narratives of Terrorism and Security: "Accarate" Translations, Suspicious Frames. *Critical Studies on Terrorism*, 3(3), 364-374. doi: <https://doi.org/10.80/17539153.2010.521639>.
- Baker, M. (2011). *In Other Words: A coursebook on translation*. Second edition. London and New York: Routledge.
- Berman, A. (2004). Translation and the trials of the foreign. translated by L. Venuti. in L. Venuti (ed.), 276-289.
- Dryden, J. (1989). Metaphrase, Paraphrase and Imitation. in Andrew Chesterman (ed.) (1989), 7-12, (Originally appeared as *the Preface to Ovid's Epistles, Translated by Several Hands*, also in T. R. Steiner (1975), 68-72).
- Fallah Shahroudi, Z., & Tehrani, F. (2014). L'impact des éléments linguistiques et paralinguistiques en interprétation de conférence. *Recherches en Langue et Littérature Françaises*, 8(13), 41-65.
- Gentzler, E., & Tymoczko M. (2002). Introduction. in *Translation and Power*, edited by Gentzler, E., & Tymoczko, M., xi-xxviii, Amherst: University of Massachusetts Press.
- Pedersen, J. (2005). How is Culture Rendered in Subtitles?. in *Proceedings from Mutra 2005: Challenges of Multidimensional Translation*, Saarbrücken, 1-18.
- Schleiermacher, F. (1813/ 2006). On the Different Methods of Translating. in *The Transnational Studies Reader*, edited by Venuti, L., Abingdon, Routledge, 43-63.
- Venuti, L. (2008). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Second ed. London: Routledge.

